

сучасних краєзнавчих фільмів, таких як «Голодомор-геноцид 1932–1933 років: український опір», підсилює емоційно-пізнавальний компонент навчання, формує в учнів національну самосвідомість і шану до історичної пам'яті.

Отже, робота з подільськими архівами, усними джерелами та аудіовізуальними свідченнями перетворює вивчення Голодомору на процес осмислення не лише минулого, а й морального досвіду народу. Такий підхід дозволяє виховувати покоління, здатне розрізняти правду й пропаганду, цінувати свободу, людську гідність і національну єдність – ті засади, без яких неможливо зрозуміти уроки історії та запобігти повторенню подібних трагедій у майбутньому.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Національна Книга пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні. Вінницька область. упоряд.: Лациба В. П., Вишга В. В., Кравченко П. М. Вінниця: ДП «ДФК», 2008. 1104 с.
2. Бакіна О. Матеріали до уроку «Голод на Поділлі». Освітній проект «На Урок» для вчителів. URL: <https://naurok.com.ua/materiali-do-uroku-golod-na-podilli-402187.html> (дата звернення: 27.10.2025).
3. Голод та голодомор на Поділлі 1920–1940 рр. Збірник документів і матеріалів. Вінниця, 2007. 704 с.
4. ГО «Подільська спадщина». Фільм «Голодомор-геноцид 1932–1933 років: український опір». Серія 1, 2024. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_iRUbJifq7s (дата звернення: 27.10.2025).

Богдана Чернега

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Анотація. У роботі розглядається проблема впровадження інноваційних методів у процес вивчення історії рідного краю в умовах цифровізації освіти. Акцент зроблено на важливості поєднання традиційних і сучасних педагогічних підходів, що сприяють підвищенню мотивації учнів, розвитку їхніх дослідницьких навичок та формуванню ціннісного ставлення до історико-культурної спадщини свого регіону. У контексті цифрових трансформацій освіти особливу увагу приділено використанню інтерактивних технологій, мультимедійних ресурсів, онлайн-платформ, які відкривають нові можливості для вивчення минулого. Зазначено, що інноваційні методи навчання сприяють активізації пізнавальної діяльності школярів, формуванню у них уміння критично мислити, аналізувати історичні події та робити власні висновки.

Ключові слова: інноваційні методи, історія рідного краю, цифровізація освіти, інтерактивні технології, мультимедійні

ресурси, віртуальні екскурсії, пізнавальна активність, патріотичне виховання, цифрові інструменти, сучасна школа.

Bohdana Chernenha

INNOVATIVE METHODS OF STUDYING THE HISTORY OF THE NATIVE LAND IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF EDUCATION

Abstract. *The paper considers the problem of introducing innovative methods into the process of studying the history of the native land in the conditions of digitalization of education. The emphasis is on the importance of combining traditional and modern pedagogical approaches that contribute to increasing students' motivation, developing their research skills and forming a value attitude towards the historical and cultural heritage of their region. In the context of digital transformations of education, special attention is paid to the use of interactive technologies, multimedia resources, online platforms and virtual excursions, which open up new opportunities for studying the past. It is noted that innovative teaching methods contribute to the activation of cognitive activity of schoolchildren, the formation of their ability to think critically, analyze historical events and draw their own conclusions.*

Keywords: *innovative methods, history of the native land, digitalization of education, interactive technologies, multimedia resources, virtual excursions, cognitive activity, patriotic education, digital tools, modern school.*

Сучасна система освіти перебуває на етапі активної трансформації, що зумовлено процесами цифровізації, оновленням змісту навчання та впровадженням компетентнісного підходу. Одним із важливих завдань сучасної школи є формування у здобувачів освіти цілісного бачення історичного минулого свого краю, усвідомлення його значення для розвитку держави та суспільства. Проте традиційні форми викладання історії часто не забезпечують належного рівня зацікавленості учнів і не завжди відповідають потребам покоління, яке зростає в умовах інформаційного середовища. Це потребує пошуку ефективних інноваційних методів, які б дозволили зробити навчальний процес більш інтерактивним, змістовним і технологічно сучасним. Проблема полягає у тому, щоб визначити педагогічні умови, засоби та форми використання цифрових технологій у процесі вивчення історії рідного краю, які сприятимуть підвищенню якості навчання, розвитку дослідницьких і творчих здібностей учнів, формуванню національної свідомості та патріотичних почуттів.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та аналізі ефективності інноваційних методів вивчення історії рідного краю в умовах цифровізації освіти, а також у визначенні шляхів їх впровадження у навчальний процес з метою підвищення пізнавальної

активності учнів, розвитку їхньої історичної свідомості, критичного мислення та формування патріотичних цінностей.

Питання впровадження інноваційних технологій у процес вивчення історії рідного краю набуває сьогодні особливої актуальності, адже саме вони сприяють підвищенню якості навчання, розвитку інтересу, пізнавальної активності та творчого потенціалу учнів. Українські науковці дедалі частіше звертаються до проблеми інтеграції цифрових і мультимедійних технологій у навчальний процес. Так, С. Гончаренко зазначає, що використання інтерактивної дошки, мультимедійних презентацій підвищує ефективність уроків історії, активізуючи пізнавальну діяльність школярів. М. Іваненко наголошує на важливості візуалізації історичних подій за допомогою мультимедійних засобів, оскільки це полегшує сприйняття історичного матеріалу та робить навчання більш доступним і привабливим. І. В. Коваленко розглядає віртуальні екскурсії як ефективний засіб занурення учнів у історичний контекст рідного краю, що сприяє формуванню емоційного зв'язку з минулим і підвищенню навчальної мотивації.

Закордонний досвід також підтверджує ефективність інноваційних технологій у викладанні історії. Зокрема, американський дослідник Гарольд Джонсон доводить, що інтерактивні симуляції та віртуальні тури допомагають глибше зрозуміти складні історичні процеси та контексти. Європейський науковець Мартін Хефнер звертає увагу на застосування ігрових елементів у навчанні історії, які стимулюють інтерес учнів і забезпечують їхню активну участь у навчальному процесі.

Попри значну кількість напрацювань, тема впровадження інноваційних методів у вивчення історії рідного краю залишається недостатньо дослідженою. Потребує подальшого вивчення питання систематизації таких методів, визначення оптимальних форм використання цифрових інструментів у контексті української школи, а також аналіз їх впливу на формування національної свідомості й історичної компетентності учнів.

У сучасних умовах активної цифровізації освіти все більше учнів віддають перевагу використанню віртуальних екскурсій і цифрових ресурсів для вивчення історії рідного краю. Особливої популярності набувають віртуальні музеї, які дають змогу школярам здійснювати подорожі у минуле, ознайомлюючись з історичними пам'ятками, подіями та постатями свого регіону у зручному інтерактивному форматі. Віртуальний музей – це сучасна форма подання історико-культурної інформації, яка дозволяє користувачу не лише переглядати фото-, відео- та аудіоматеріали, а й «перебувати» у музейному просторі, створеному за допомогою цифрових технологій [1, с. 48].

Як зазначають українські дослідники П. Жежнич і Ю. Ришковець, основними особливостями віртуальних музеїв є використання мультимедійних засобів і 3D-простору, наявність

функцій пошуку, переміщення експозицією, можливостей для коментування та участі в онлайн-дискусіях. Такі музеї доступні широкій аудиторії й забезпечують новий рівень взаємодії з історичним матеріалом [2, с. 108].

Для уроків історії рідного краю це має особливе значення, адже віртуальні музеї дозволяють учням побачити унікальні експонати, архівні матеріали та пам'ятки, які не завжди представлені у відкритому доступі. Повторний перегляд експозицій, інтерактивна подача матеріалу та можливість самостійного дослідження сприяють формуванню стійкого інтересу до історії своєї місцевості. Крім того, цифрові формати дозволяють долучати учнів до публічних науково-просвітницьких заходів музеїв через електронну реєстрацію, що підсилює практичний компонент навчання та розширює можливості для розвитку дослідницької діяльності школярів [3, с. 1202].

Крім активного використання віртуальних музеїв, у сучасному навчальному процесі важливе місце займають інтерактивні карти, які дозволяють учням наочно відстежувати зміну адміністративних кордонів, перебіг військових кампаній, розвиток міст і сіл рідного краю, а також ключові історичні події. Це дає змогу не лише зрозуміти хронологію подій, а й просторово відтворити процеси, що відбувалися на території регіону, підвищуючи рівень пізнавальної активності учнів.

Додатково значну роль у цифровізації освіти відіграють мобільні додатки та онлайн-курси, які надають школярам можливість самостійно опановувати матеріал, проходити інтерактивні завдання та брати участь у дистанційних проектах. Платформи на кшталт *Coursera* чи *Khan Academy* дозволяють учням отримувати доступ до сучасних освітніх ресурсів, формують навички роботи з цифровою інформацією та стимулюють дослідницьку діяльність [4, с. 102].

Не тільки використання віртуальних музеїв, інтерактивних карт та мобільних додатків є корисним, а також значну ефективність у вивченні історії рідного краю демонструють проєктна діяльність.

Проєктна діяльність передбачає організацію учнями власних дослідницьких завдань, створення мультимедійних презентацій, відео або онлайн-публікацій про історичні події, пам'ятки чи видатних діячів свого краю. Такий метод дозволяє поєднати теоретичне знання з практичною діяльністю, розвиває навички аналізу та систематизації інформації, сприяє самостійності та командній роботі, а також поглиблює розуміння історичного контексту локальних подій [5, с. 168].

Інтеграція таких цифрових інструментів з віртуальними музеями робить уроки історії рідного краю більш динамічними, наочними та захопливими. Вона сприяє розвитку критичного мислення, умінь аналізувати та порівнювати історичні факти, а також формує у школярів інтерес до минулого своєї малої батьківщини, патріотичне ставлення та відповідальність за збереження культурної спадщини.

Використання інноваційних методів у вивченні історії рідного краю підвищує ефективність навчального процесу та сприяє розвитку пізнавальної активності учнів. Застосування цифрових технологій,

мультимедійних ресурсів, інтерактивних карт, віртуальних музеїв і проектної діяльності забезпечує глибше засвоєння історичного матеріалу, формує навички критичного мислення та дослідницької роботи. Такі методи дозволяють поєднати традиційне навчання з сучасними освітніми підходами, роблячи уроки більш наочними й мотиваційними. Цифровізація освіти створює умови для оновлення змісту історичної освіти, сприяє вихованню національної свідомості, поваги до історико-культурної спадщини та патріотичної позиції учнів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Синичків Ю. Тенденція розвитку та загальна структура віртуального музею. Сучасні акценти музейництва. Історія, здобутки, перспективи: матеріали науково-теоретичної конференції (Івано-Франківськ, 14 травня 2018 р.). Івано-Франківськ: *Scientist notes*, 2018. С. 46–54.
2. Жежнич П., Ришковець Ю. Структурна та формальна моделі віртуального музею. *Інформаційні системи та мережі*. 2008. Вип. 631. № 3. С. 107–112.
3. Паска Б. В., Паска Т. В. Інтерактивні методи та цифрові інструменти на уроках громадянської та історичної освітньої галузі. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 7(37). С. 1097–1104.
4. Левченко С. В. Нові підходи до викладання історії: застосування мультимедійних засобів. *Науковий вісник*. 2020. № 5. С. 78–102.
5. Коваленко І. В. Інноваційні методи вивчення історії у школі. Львів: Освіта, 2019. 298 с.

Ana-Maria Nesterenco

THEORETICAL APPROACHES TO THE STUDY OF REGIONAL SOCIAL HISTORY

Abstract. *Social history was born out of the natural need to understand not only the great events of the past but also the everyday life of people. Since Antiquity, thinkers such as Herodotus and Tacitus have been concerned with how communities lived, what values they shared, and how they organized themselves. Later, authors such as Voltaire and Justus Möser brought to the forefront the detailed analysis of society and its structures, opening the way toward a history more attentive to people and to the relationships among them. In the 20th century, researchers from the Annales School proposed a complex vision of the past, in which culture, economy, mentalities, and institutions are interwoven into a vivid and coherent tableau. At the same time, interest in regional history has grown, emphasizing the unique social dynamics of particular territories and their role in the broader historical processes. Building on this intellectual tradition, social history takes shape as an endeavor that combines scientific*